

1. Uvod

Temu ovog diplomskog rada započela bih prije svega definisanjem osnovnih pojmova i termina na kojima se bazira moj rad. Sam termin *delinkvencija* potiče od latinske riječi **delinktum** što znači greška, prestup, djelo koje je zakonom zabranjeno, odnosno kažnjivo. Iz takvog određenja proizilazi i značenje termina *delinkvent* (*delinqueus*) što znači učinilac odnosno počinitelj zabranjene i pravno kažnjive radnje. Dok se pojam maloljetnik različito definiše i određuje u pojedinim zemljama, u većini zemalja vezuje se za limitiranje starosne granice, pri čemu je kalendarski uzrast određenog lica osnovno mjerilo.

Maloljetnik je osoba određenog starosnog uzrasta koja se razlikuje od djeteta ali i od odrasle osobe po određenom stepenu intelektualne i emocionalne nezrelosti ali je opšteprihvaćena konstatacija da su maloljetnici sva lica koja nisu navršila 18 godina života.

U formiranju ličnosti u djetinjstvu i u mladosti porodica ima važnu ulogu (primarni agens socijalizacije); ona predstavlja sponu između pojedinca i društva. Usljed slabljenja uticaja tradicije i uspostavljenih vrijednosti u uslovima globalizacije, pomjeranja ka novom individualizmu, promjena u sferi rada, nezaposlenosti, siromaštva i sl., savremena porodica se suočava s velikim problemima – zbog čestog odsustva roditelja i njihove prezauzetosti, djeca su izložena različitim negativnim uticajima (na primjer, uticajima profitnog interesa masovne kulture), što ima za posljedicu ispoljavanje kod njih različitih oblika delinkventnog ponašanja (zloupotreba psihoaktivnih supstanci, porast nasilja među djecom i mladima, nasilja između roditelja i djece i druge socio-patološke pojave). Odrastanje je jedan vrlo dinamičan proces i jedan od najvećih zahtjeva u procesu odrastanja jeste izgradnja sopstvenog identiteta. Jedna od osnovnih potreba mladih je i potreba za druženjem, tako da se oni uključuju u određenu vršnjačku grupu. Neke od tih grupa su pozitivne i njeguju pozitivne vrijednosti ciljeva a druge su po svojoj prirodi devijantne grupe kojima se neki pridružuju tražeći sebi slične sa istim psihičkim i društvenim problemima. Takva uključivanja prouzrokuju devijantno ponašanje koje često prerasta u delinkvenciju i kaznena djela a kao takvo postaje izvjesna prijetnja široj

društvenoj zajednici tj. društvu koje želimo da zaštitimo. Zbog toga je izuzetno važna rana identifikacija, rana intervencija ali i rana prevencija.

Maloljetnici predstavljaju najosjetljiviju kategoriju ljudske populacije na koju najteže utiče kriza društvene zajednice u tranziciji, pa se njihova reakcija na ove pojave ogleda kako u asocijalnom ponašanju tako i u vršenju prekršaja. Česti su poremećaji u ponašanju djece i mladih na nivou različitih zakonski kažnjivih djela koja su razorna po njih, njihove porodice, kao i socijalnu sredinu. Sam odgoj djeteta je primarno u porodici i porodica je prvi faktor koji neposredno utiče na razvijanje buduće ličnosti, pa ona kao takva onoliko koliko može izazivati pozitivan efekat na ličnost djeteta toliko može i negativano uticati na njegov razvoj, neadekvatnom brigom i odgojem djeteta.

Maloljetnička delinkvencija je zaista postala jedan od ključnih i vrlo ozbiljnih problema našeg društva. Slobodno se može reći da se do sada ovaj problem mladih nije primjećivao, dok ga je danas nemoguće ne vidjeti. Problem maloljetničke delinkvencije je problem društva, i njime je potrebno sa velikom pažnjom da se pozabavimo. Kriminalitet maloljetnika spada u ozbiljne društvene i socijalne probleme naše današnjice, zbog toga smatram da mu je potrebno posvetiti veliku pažnju, kako u njegovom otklanjanju tako i u izvjesnoj prevenciji i prevaspitavanju maloljetnih delinkvenata.